

1979 DEC 4
Szövetkezet

708

244
Kereskedelmi szakmák a XIX. században

Kiállítás a Budai Várban

Budapesten, a Várnegyedben, az I. kerület Fortuna utca 4. számú házban található a Magyar Kereskedelmi és Vendéglátóipari Múzeum. A múzeum egyik érdekes kiállítása a kereskedelmi szakmák magyarországi kialakulását mutatja be. Az érdeklődő a termeket járva megismerkedhet azzal a folyamattal, amely a XIX. század első felében zajlott le hazánk kereskedelmében.

A gazdasági-társadalmi fejlődést követően, a kapitalista áruterelés kezdetével és a városi lakosság gyarapodásával egy időben erőteljesen fejlődött a honi kereskedelem is. Az üzletek árucsoportonkénti szakosodása a XVIII. század végén kezdődött. Mint a múzeum kiállítási anyagából is kitűnik, a szakosodást maguk a kereskedő testületek kezdeményezték.

A Pesti Polgári Kereskedő Testület 1791-ben javaslattal fordult az országgyűlés kereskedelmi bizottságához, amelyben a kereskedőket osztályokba (nagykereskedő, kiskereskedő, szatócs), a kiskereskedőket pedig szakma szerint (pl. rőfös, fűszeres, posztókereskedő) sorolta. Ezt a szakosodást mutatja a múzeumban látható 1803. évi címtár is.

Az 1800-as évek elején meghonosodott, úgynevezett hagyományos üzletágak mellett a XIX. század közepén megjelentek a speciális szaküzletek is. Ilyenek voltak a divatáru-, díszműáru-, papír-, könyv- és dohányáru-kereskedések.

Az 1867. évi kiegyezést követően, a dualizmus korában gyors ütemű és nagyarányú fejlődés következett be az ország kereskedelmi életében. Elsősorban a fővárosban és a nagyobb vidéki városokban gomba módra szaporodtak a különféle szaküzletek, amelyek tovább specializálódtak, szakosodtak. Mindezt jól mutatják a kiállítás tárgyai. Különösen szemléletesek a korabeli boltbelsők és kirakatok. Így — egyebek mellett — látható a kiállításon

egy jászberényi vaskereskedés pultja, 1895-ből; a győri „Bazar” üzletportálja; és a pesti „Salamander” cipőüzlet belső kirakata, anno 1900.

Nagyon érdekes például egy századforduló korabeli fűszerkereskedés berendezése, amely segítségével képet alkothatunk a hajdani áruválasztékról, amelyben a festéktől, a rovarporon és tűzkövön keresztül, a gyömbérig és a Curcuma-gyökérig számos áruféle megtalálható volt. Egy szarvasi kézmű- és rövidáru-kereskedés 1908-ból származó kirakatát szemlélve megismerhetjük az egykori kirakatrendezői ízlést.

A kiskereskedelem valamennyi szakágát egybefoglaló nagyáruházak már a huszadik század elején jelentek meg Magyarországon. A Magyar Kereskedelmi és Vendéglátóipari Múzeum kiállításának befejező részén az első „mindent árusító” üzletet, a budapesti Párisi Nagy Áruházat mutatja be.

(nánási)